નકલી કિતાબો ખરીદતાં પહેલા
થયેલી કિતાબો બીલીમોરાથી મંગાવવાનું

બહારે પરસ્તાં
—ઉર્ફે—
મહબુબે પીરો-જવાં

બનાવનાર, તથા છપાવી પ્રગટ કરનારઃ—
મીર સૈયદઅલી કાદરી, બીલીમોરીઆ.
પ્રસિદ્ધ કરનારનું ઠેકાણું–દેગડી સ્ટ્રીટ–**બીલીમોરા.**

બીજી આવૃત્તિ.] [નકલ ૨૦૦૦
સને ૧૯૨૩ ઇસ્વી.] [સને ૧૩૪૧ હીજરી.

સુરત ચૌટાના પુલપર આવેલા "શંકર" પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં
નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપી.

કિંમત રૂ. ૦–૧–૦

મહારે પરસ્તાં,

મહબુબે પીરો-જવાં.

દીબાચા.

મોહીબ્બો:—

કદીમ જમાનેસે ગાના (ગાયન) સુનને ઓર ગાનેકા લોગોંમેં શોક જારી હે, ગાના અજીબ શય હે, જીસસે દીલકો રાહત હોતી હે, ઓર ગમ દૂર હોતા હે. ઇસ જમાનેકે લોગોંમેં ઇસકા શોક હદસે જ્યાદા હે, ઇસ લીયે ગાનેકી સદહા કિતાબેં છપ ચુકી હેં, ઓર નઈ નઈ કિતાબેં છપતી રહી હેં, મેંનેભી દસ કિસમકી કિતાબેં ગાનેકી છપવાકર પબ્લીકકી ખિદમતમેં પેશ કી હેં, ઓર પબ્લીકને ઉનકો પસંદ કી હેં, ઓર ઉનકો બારબાર છપાનેકી જુરૂરત પડી હે, ઓર શાયેકીન નઈ કિતાબેંભી તલબ કરતે હેં, ઇસ-રહોંસે પેશતર જો ગઝલેં, ઓર ગાયન, મેરી કિતાબોંમેં છપ ચુકે હેં, ઉનસે અનોખી ઉમદા ગઝલેં, ઓર ગાયન, જમા

કરકે યે કિતાબ "અખ઼્બારે પરસ્તાં," ઉર્દૂ "મહબુબે પીરોં-જવાં." શાયેકીનકે લીયે દુસરી બાર છપવાઇ હે, ક્યું કે પહેલી મરતબેકી સબ કિતાબેં ખલાસ હો–ગઇ હેં.

યુરોપકી લડાઇકે સબબ કાગઝકી ગીરાની બેહદ હે, ઔર એકકે ચાર દામ હો–ગયે હેં. લેકીન ખરીદારોં પર બાર ન–ગુજરે, ઇસ ખ્યાલસે ઇસ કિતાબકી કીમત કમ રખ્ખી ગઇ હે, કે જીસસે લોગોંકો ખરીદ કરના આસાન હો,

મેરે તરફસે જો કિતાબેં છપ ચુકી હેં, ઉનમેંસે ચંદ કિતાબોંકે નામ ઔર કીમત ઇસ કિતાબકી પુશ્ત પર છાપી હે. અગર કીસીકો ઝુરૂરત હો, તો નીચે લીખ્ખે હુયે પતેસે ખત લીખકર તલબ કરનેસે વી. પી.સે રવાના કી જાયેંગી.

ફક્ત. વસ્સલામ.

મુ. બીલીમોરા. }
દેમડી સ્ટ્રીટ }

રાકીમ દુઆગો.
મીર સૈયદ–અલી કાદરી.

બહારે પરસ્તાં,

મહબુબે પીરો-જવાં.

ગઝલે હમ્દ—૧.

હે ઝુહુર તેરાહી ચાર સુ, તેરી શાન જલ્લુ જલા—લહુ,
બાહો મેહરમેં અયાં હે તુ. તેરી શાન જલ્લુ જલા—લહુ,
હે તેરાહી કાઅબેમેં નુર સબ, તેરા બુત-કદેમેં ઝુહુર સબ,
તુ યહાં હે ઓર વહાંભી તુ. તેરી શાન જલ્લુ જલા—લહુ.
તુ અયાં કહીં હે નિહાં કહીં, તુ હરએક-જાહે કહાં નહીં,
તુહી દીલમેં હે તુહી રૂ-બરૂ. તેરી શાન જલ્લુ જલા—લહુ.
તુ હુઇકે અપેમસે દૂર હે, તુ અદ્દીમે મિસ્લ ઝુહુર હે,
નહીં એક હોનેમેં ગુફ્-તગુ, તેરી શાન જલ્લ જલા—લહુ.
મેં જલીલ ઓર જલીલ તુ. મેં અઝીઝ ઓર કવી હે તુ,
રહે જેરે તેગ મેરે અદુ, તેરી શાન જલ્લ જલા—લહુ.
મેં હું ખાક-પાયે અલીયે વલી, જો નબીયે પાકકે હેં વસી,

મુઝે મસ્ત ઉનકા બનાદે તુ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ.
યે ગરીબ સૈયદ ખસ્તા-જાં, હે હજાર દર્દસે ના-તવાં,
રહે કુદરતસે તેરે મુર્ખ-રૂ, તેરી શાન જલ્લ જલા-લહુ,

ગઝલ—૨.

હસીનોંમેં રસુલોંકે વોહ મોહંમદ મદની હે,
ક્યા ચાંદકી તસવીર સિતારોંમેં છની હે,
ઉનકે મેં ગુલામોંમેં હું સબકે જો હેં આકા,
સરતાજ રસુલે સૈયદે મક્કી મદની હે.
પુછેંગે ન હશ્રમેં ઉન શોખસે આમાલ,
ક્યા બીગડી હુઇ બાત મોહબ્બતમેં બની હે,
અલ્લાહકે મહબુબસે હે ઇશ્કકા દાઅવા,
બંદોકા-ભી ક્યા હોસલા અલ્લાહો ગની હે.
કુછ નાઅત પઢું રોજયે પુર નુર પર ચલકર,
યે બાત અમીર અબ તો મેરે દીલમેં ઠની હે.

ગઝલ—૩.

જનાબે ગૌસુલ આઝમ શાહે જીલાની મુઝે,
અપને બહરે ફૈઝસે થોડા-સા દો પાની મુઝે.
કર રહી હે ગર્ક બહરે ગમકી તુગયાની મુઝે,
રહમ ફરમા-કર સંભાલો કુતબે રબ્બાની મુઝે.
બહરે અબુબકો ઉમર ઉસમાન ઓર બહરે અલી.

બર દરે અક–દસ બુલા–લો ગૌસે સમદાની મુઝે.
નુરે ચશમે હયદરો સફદરો દીલબંદે હસન,
ખાબમેં દીખલાઇયે દરગાહે નુરાની મુઝે.
અપની મહબુબકા સદકા અજ. બરાયે મુસતફા,
શાદ કરદો સૈયદે કલ–નયનકે જાની મુઝે.

—⁂(×)⁂—

ગઝલ–૪.

દરપે મુશતાકે જીયારત હેં તેરે મતવાલે,
નીકલ–આ હુજરેસે અય ચાંદસી સુરત–વાલે.
નામ લેલે–કે તેરા પાતે હેં હર દુખસે નજાત,
રંજો ગમ–વાલે અલમ–વાલે મુસીબત વાલે.
પ્યારે અલ્લાહકે યે કેહકે બુલા–લો મુજકો,
કે ઇધર આ મેરે દીવાને મેરે મત–વાલે.
એક નઝારેમેં કહે–દેતે હેં સુબહાનલ્લા,
મસ–હફે રૂયે મોહંમદકી તિલાવત–વાલે.
હો સદારા ઉન્હેં ગુમ્બદકી તરેહ બહરે કરમ,
ચાહમેં ડુબ રહે હેં તેરી ચાહત–વાલે.
દીલકે હર રેશેમેં હે નામે મોહંમદ અકબર,
તાર ઇસ રેશેકે હુ બહરે કફન કંતવા–લે.

—⁂—

ગઝલ-૫

અજીબ યે ઈશ્કકા દોનોં તરફ અસર ફયલા,
ઈધર ખ્યાલ ચલા ઔર ઉધર ચલી લયલા.
સીયાહ-પોશ જો કાઅબેકો ઉવેસને દેખા,
હુવા ન ઝબ્ત તો ચીલ્લા ઉઠા કે યા લયલા.
અય અમીન તુઝસેં શાહીદાંને નાઝ કરૂન તો હેં,
રહે ખ્યાલ કે ઉનકા કરૂન નહો મયલા.
ગયા જો કાઅબેકો મજનું તો યે દુઆ માંગી,
ઇલાહી મુઝસે જુદા નહો ઉલફતે લયલા.
લગી જો હશ્રમેં શીદાકો પ્યાસ તો ચીખ ઉઠે,
ખુદા-કે વાસ્તે સાકી સુરાહી વ મય-લા.
છુટી નહો કીસી દીલકી બસી હુઈ બસ્તી,
બહોત બુલંદ હે અકબરે સદાયે વાવેલા.

ગઝલ-૬.

ગંજે શકરકા પ્યાલા સાબિર પીલા રહા હે,
મસ્તે અલસ્ત બે-ખુદ બ દીલ બના રહા હે.
કલીયર શરીફમેં હે એક સાબિરી મસીહા,
મુરદા દીલોંકો જો કે દમમેં જીલા રહા હે.
સુફી બતાઓ કીસકી તાઅઝીમકો ખડે હેં,
સાબીરકા તખ્તે નુરી આંખોંમે આ રહા-હે.
અહના હેં હમ-તો ખાદીમ મખદુમકે હેં બંદે,

બંદોંમેં ખાસ બંદા સાબિર બના રહા હે.
ઝાહીદકો કયા ખબર હે આબીદહી જાનતે હેં,
માઅશુક ઈશ્કે આશીક બનકર દીખા રહા હે,
બે-તાબ હો-ગયે હમ સાબિરકા નામ આયા.
સાબિરકા ઈશ્ક હમકો બિસ્મીલ બના રહા હે.

ગઝલ-૭.

લાઝીમ યે ન-થા તુમકો દીલ લેકે દગા કરના,
મહરૂમ યે કિસ્મતકા ફીર કીસસે ગીલા કરના.
દીલબરકી ખુશી કરના યા દીલકા કહા કરના,
ઇસ ફીકરમેં બયઠા હું આગે મુઝે કયા કરના.
પરહતા હું તેરા કલમા જપતા હું તેરી માલા,
અય હુસ્નકે માલીક હમપર ભી દયા કરના.
ગયરોંકો ઝમાનેમેં સબ અપના બનાતે હેં,
યે આપહીકા હે શેવા અપનેકો જુદા કરના.
દીલ મેંને દીયા તુમકો કયા ઇસમેં ખતા મેરી,
યે દીલ હે યા આઈના હે ઇનસાફ જરા કરના.

ગઝલ-૮.

હુવા ખ્યાલ મુજકો તો ખાબમેં, વોહ જમાલ અપના દીખા ગયે,
યે મહક લહક થી લિબાસમેં, કે મકાન સારા બસા ગયે.
હમેં દાગે ગમસે છુડા ગયે, હમેં માસીયતસે બચા ગયે,

વોહ નબી મોહંમદ મુસતફા, કે સુયે અરશે-ઉલા ગયે.
ગુનેહ-ગારોંકા ગમ લીયે, વોહ શફા-અતોંકા અલમ લીયે,
વોહ મલકને જીનકે કદમ લીયે, વોહ ઝમીંપે અર્શસે આ-ગયે.
ન હટે કદમ તેરી શાહસે, કે યે આશીકોંકા તરીકા હે,
જો સિતમ હુવા ઉસે સેહ-લીયા, જો કડી પડી વોહ ઉઠા ગયે.
વોહ હબીબકા ભેદ ખુલા નહીં, યે મુકામે ચુનો-ચરા નહીં,
તુ ખુદાસે પુછ વોહ કોન થે, તેરી બકરીયાં જો ચરા ગયે.
હો દુરૂદ તુમપે હઝારહા, મેરે રાહ-નુમા મેરે ના-ખુદા,
મેરા પાર બેડા લગા ગયે, મેરી ડુબી નાવ તીરા ગયે.
હમેં ઝીંદગીકી ખબર નહીં, રહે તો શામ તક સહર નહીં,
ચલો અબતો અકબર ગુજર નહીં, યહાં કીસ ખ્યાલમેં આ-ગયે.

ગઝલ—૯.

મેરી આંખોમેં મદીના શકલે અહમદ દીલમેં હે,
કયું ન ઢુંડું મેં મેરી લયલા ઇસી મહમીલમેં હે.
પુછતે હો કયું ભલા મુઝસે તુમ અય મુનકર નકીર,
કયા નઝર આતી નહીં સુરત જો મેરે દીલમેં હે,
અબરૂયે ખમ-દારકા ઝખમી હું લો મેરી ખબર,
અય મસીહા જાન કુછ બાકી તેરે બિસમીલમેં હે.
દેખકર રૂયે મોહંમદ મુસ્તફા કેહતે હેં સબ,
જીસકો કેહતે હેં ખુદા વોહ પરદયે હાઇલમેં હે.

આજ મજમા જાં-નિસારોંકા હૈ મકતલમેં અમીર,
ફય-સલા અબ ઝીંદગીકા કબ્જયે કાતીલમેં હૈ.

ગઝલ-૧૦.

દીલહી નહો કાબુમેં તો કયા મેરી ખતા હૈ,
યે શાને ખુદા હૈ,
સચ હૈ જો મોહબ્બતમેં કીસીને યે કહા હૈ,
આફત હૈ બલા હૈ.
વાકીફ હૈં બુતસે હમેં સબ હાલ હૈ માઅલુમ,
કે જીતને હૈં માઅશુક,
ઉનકે વોહ કામ હૈં કે રગ રગમેં દગા હૈ,
કબ ઉનસે વફા હૈ,
રૂઠેંગે અગર તુમ તો મનાઈંગે તુમ્હેં હમ,
ઈસકા તો નહીં ગમ,
પર છેડના માઅશુકકા આશીકકો રવા હૈ,
ઈસમેંહી મઝા હૈ.
આઝારે મોહબ્બતસે અલ્લાહી બચાયે,
યે ગમ ન દીખાયે,
યે દર્દ વોહ હૈ જીસકી નહીં કોઈ દવા હૈ,
બેકાર દુઆ હૈ,

શાયદાકો લગે કોસને અંદાઝ તો દેખો,
કુછ ગઓર કરો તો,
મરના હે તો મરનેકે સીવા કોન જીયા હે,
આખીરકો ફના હે.

ગઝલ-૧૧.

ઇરફાંકે ગુલ ખીલાદો બંદા-નવાઝ ખાજા,
દીલકો ચમન બનાદો બંદા-નવાઝ ખાજા,
ગશ ખાકે ગીર પડેગે મિસલે કલીમ લાખોં,
જલવા જરા દીખાદો બંદા-નવાઝ ખાજા.
ઉમરે રવાંકી કિશ્તી ગીરદાબમેં ફંસી હે,
તુફાનસે બચાદો બંદા-નવાઝ ખાજા,
દરપર ખડે હુયે હેં મુશતાકે દીદ લાખોં,
પરદા જરા ઉઠાદો બંદા-નવાઝ ખાજા,
પ્યાસા હું બે-ખુદીકા મય-ખાનયે અઝલસે,
એક જામે મય પીલાદો બંદા-નવાઝ ખાજા.
ઔજે હુજીંકો શાહા અજમેરમેં બુલાકર,
દરકા ગદા બનાદો બંદા-નવાઝ ખાજા.

ગઝલ-૧૨.

તુ જહાં બન ઠનકે નીકલા ખલક દીવાની હુઇ,
જામા ઝેબીસે તેરે કીસ કીસસે ઉરયાની હુઇ,

અલ્લાહ અલ્લાહ કીસ કદર હે આશનાઈ હુસનો ઇશ્ક,
બાલ ઉધર બીખરે ઇધર દીલકો પરેશાની હુઈ.
મુઝસે તુઝસે હો–ચુકી હે ગુફ્–તગુ રોઝે અઝલ,
છુપને–વાલી હે કહાં આવાઝ પેહછાની હુઇ.
હઝરતે યુસુફને અછ્છા ગુલ ખીલાયા મીશ્રમેં,
ચાક દામાનીસે પયદા પાક દામાની હુઇ,
મુઝકો દેવડી પર બીઠા–કર આપ ઘરમેં સો–રહે,
આશીકી કાહેકી ઠેકુરી યે તો દરબાની હુઇ.
આસીયોંકો દેખકર આગોશે રહમતમેં અમીર,
બે–ગુનાહોંકો કયામતમેં પશેમાની હુઇ.

ગઝલ–૧૩.

લગી સીનેમેં આતશે ઇશ્કે નબી, મેરા ઢુંડસે મુજકો જીગર ન–મીલા,
ફડે દીલકે ધુંવે હુવા ખાક કફન, પતા રૂહકા જીસ્મકા પર ન–મીલા.
ગયા સદ–રુયે શાહસે અશ્બી દીલ, ગયા જલ્વયે શૌકભી, ખાકમેં મીલ,
લગા જલકે ફીરાકમેં કેહને યે દીલ, મેરે સોઝકો સોઝે, જીગર ન–મીલા.
મેરે ઇશ્કકી શાખ ન ફુલી ફલી, મેરે દીલકી કીસી દીન કલી ન–ખીલી,

તેરે નખલે મુરાદસે બાગે નબી, મુઝે કુછ ન-મીલા
જો સમર ન-મીલા.
તુઝે દેખુંગા મસજીદો દેરમેં આ, તેરા પુછુંગા કાઅબેમેં
જાકે પતા,
તેરી હેગી તલાશ બ-અરશે ઉલા, મેરે દીલમેં અગર
તેરા ઘર ન-મીલા.
કોઈ તુઝસા મહ-રમે રાઝ કહાં, કોઈ અયસા હે
બંદા-નવાઝ કહાં,
મેં ઘીસુંગા જબીને ન્યાઝ કહાં, તેરે દરસે અગર મેરા
સર ન-મીલા.
હુઈ હીજરે રસુલમેં ઉમ્ર બસર, વલે હાયે જલાલી
ખસ્તા જીગર,
મીલે મીલનેકો ખલ્કમેં લાખોં બશર, કોઈ ગમકા શરીક
મગર ન-મીલા.

ગઝલ-૧૪.
આમાદા વોહ મીઝગાંસે હેં નાવક ફ્રગની પર, ફ્રગની પર,
ફ્રગની પર.
મેંહ તીરોંકા બરસેગા ગીઝાલાંને ખુતની પર, ખુતની પર,
ખુતની પર.
ફુ-જાયે હવાભી તો તન સાફ હો મયલા,

હૈ કતેબ યે જામા તેરી નાઝુક બદની પર, બદની પર,
બદની પર.
ફેયાદ નહે રંજ અસીરાંને કફસ પર,
કર રહમ ગરીબોંકી ગરીબુલ વતની પર, વતની પર,
વતની પર.
મારા મુઝે ઉસને તેરે લબ યાદ દીલા-કર,
સાબિત હે મેરા ખુન અકીકે યમની પર, યમની પર,
યમની પર.
ક્યા રૂત્બા મીલા ઉસકો અમીર અર્શપે પહોંચા,
સર જીસકા ઝુકા પાયે રસુલે મદની પર, મદની પર,
મદની પર.

—→※(૦)※←—

ગઝલ—૧૫.

હે નુરે મોહંમદકી ઝલક રંગ ચમનમેં,
શબેલમેં બેલેમેં ચમેલીમેં સમનમેં.
ગર યેહી રહી આગ મોહબ્બતકી બદનમેં,
ઉડ જાઉંગા કાપુર લગાતે—હી કફનમેં.
ઉસ રૂખરે આલમકે પસીનેકી ઝીયાસે,
ખુ સુશકે ખુતનમેં હે ચમક લાલે યમનમેં.
બે-કસ હુંમેં આજીઝ હું મદીનેમેં બુલાલો,
મર જાઉંગા ઘુંટ ઘુંટકે કહીં રંજો મેહનમેં.

ફર્યાદ હે ફર્યાદ હે અય દા-વ-રે મેહ્શર,
ઓહશાકા ચમન લુટ લીયા શામકે બનમેં.
અકબર હે મેરા નામ સ્રના-ખાને નબી હું.
બુલબુલસા ચેહકતા હું ગુલીસ્તાને સહનમેં.

ગઝલ-૧૬.

અય પીરે મુગાં મુજકો અગર અપના કીયા ચાહે,
ભરભરકે દીયે-જા બસ સાગર જો દીયા ચાહે.
કયા ખુબ કરીશ્મા હે ઉસ સોઝે મોહબ્બતકા,
જલતા હે વોહ પરવાના જીસકો-કે દીયા ચાહે.
મય-ખાનયે મુરશીદસે પીપીકે મયે વહ-દત,
વોહ કામ કીયા ચાહે જીસકો-કે પીયા ચાહે.
સાકી તુ રંગીલા હે મુઝેભી તુ રંગ લાદે,
પીતેહી મીલે વોહ રંગ જો રંગ દીયા ચાહે.
જો ગરદીશે કિસ્મતસે વહ-શતસે ફટા દામન,
ઉસ ચાકે ગીરેબાંકો કીસ ઢબસે સીયા ચાહે.
મેંભી તો ફરીદી-હું સદકા મેરે મુરશીદકા,
કેહલાઉં સુહાગન મેં ગર આપ પીયા ચાહે.

હસ્તે નાજુકમેં હિના મલકે દીખાતે ન–ચલો,
ઇસ બહાનેસે મેરા ખુન બહાતે ન–ચલો.
ક્યુંજી ઉભરે હુયે જોબનપે દુપટ્ટા કયસા,
યે છુપાનેકી નહીં ચીઝ છુપાતે ન–ચલો.
ચોંક ઉઠે ન કહીં ફીતના રોજે મેહશર,
શોખ-દીદા ન–બનો ઠોકરેં ખાતે ન–ચલો.
ઉનસે કેહતી હે જવાની કે હયાકો ટાલો,
સાથ શરમીલી સહેલીકો બુલાતે ન–ચલો.
હઝરતે ઓઝબી સૈયદ હેં કોઇ ઓર નહીં,
રૂત્બયે આલે પયંબરકો ઘટાતે ન–ચલો.

ગઝલ–૧૮.

હમ મર્દ હેં ઓર ઇશ્ક હે મરદાના હમારા,
મહબુબે ઇલાહીસે હે યારાના હમારા.
મેહશરમેં બચા–લેંગે નબી મુઝકો યે કેહકર,
છેડો ન ઇસે યે તો હે દીવાના હમારા.
ક્યા અય ફ્–લ–કે પીર તેરા ખૌફ કરેં હમ.
બાહેર તેરી ગરદીશસે હે કાશાના હમારા.
ક્યું સાકીયે ગરદું તુ મેરી કરતા હે દાબવત.

તુઝસે ન-બશ જાયેગા પયમાના હમારા.
આકા હે નબી ઓર અલી અપના હે મવલા,
મીલતા હુવા સલમાનસે હે અફસાના હમારા.
કુંદન હે વોહી કૈસરી જો ખાકમેં ચમકે,
ઈસ વાસ્તે હે એસ ફકીરાના હમારા.

ગઝલ-૧૯

ઈલાહી શાહીદે કુદરતકા મતવાલા મુઝે કરદે,
મયે ઈશ્કાને વહદત શીશયે દીલમેં મેરે ભરદે.
લગા વોહ નુરકા સુરમા મેરી ચશ્મે બસીસ્તમેં,
કે જીસસે દૂર હો-જાયેં કસાફતકે સભી પરદે.
ઈલાહી કર અતા વોહ દીલ મુઝે જીસમેં તેરી ધુન હો,
ફકત એક તેરાહી સૌદા હો યા રબ જીસમેં વોહ સરદે
તેરે બંદે ઝમાનેસે હેં મુસ્તગ-ની તેરે હોકર,
શેહન-શાહોંસે બેહતર હેં તેરી દરગાહકે બરદે.
હવસ જબતક હે બાકી ગંજે કારૂંભી નહીં કાફી,
જો દૌલતસે કિનાઅતહી હો પુર વોહ દીલ તવંગર દે.
અતા આસાનીયાં કર રહ-રવે રાહે હિદાયતકો,
ભટકતા હો જો દશ્તે ગુમ-રહીમેં ઉસકો રહબર દે.
યેહી એક ઈલતીજા સીકદીકી-યે ખસ્તાકી હે મવલા,
બુરા દીલ હો તો અચ્છા દે જો અચ્છા હો તો બેહતર દે.

ગઝલ—૨૦.

ઓ લા—મકાન વાલે અપના પતા બતા—જા,
આંખેં તરસ રહી હેં જલવા જરા દીખા—જા.
મેં ઢુંઢતા હું તુઝકો દીવાના—વાર હર સુ,
ઓ શાહીદે હકીકી સુરત મુઝે દીખા—જા.
દીલકો હે ચાહ તેરી આંખોંકો શોક તેરા,
આ દીલમેં મેરે આજા ઓર આંખમેં સમા—જા.
ઘંઘોર છા—રહી હેં ગફ્લતકી કયા ઘટાયેં,
તુ અબ્ર બનકે આજા છીંટા કોઇ લગા—જા.
પ-તેમેં રંગ જીસકા ઓર ગુલમેં જીસકી ખુશ્બે,
અય ઈંદલીબે શયદા ઉસકા પતા બતા—જા.
નય—રંગીયે જહાંસે ઘબરા રહા હૈ સાબીર
યક—રંગ ઉસકો કરદે નકશે દુઇ મીટા—જા.

ગઝલ—૨૧.

રસુલે હાશીમી મુમતાજ હેં યું સબ રસુલોં—મેં,
કે જયસે હે ગુલાબ અફ્ઝલ ઝમાને—ભરકે ફુલોં—મેં.
ખડે હેં દસ્ત બસ્તા એકહી સફ્મેં શહો ખાદીમ,
ઉસુલે મિલ્લતે અહમદ હે બઢકર સબ ઉસુલોં—મેં.

જબાને મુસતફા થી તરજુમાને ગુફ્-તગે હાવર,
અસર હે ઉનકે જુમલોંમેં તો ઠઈ હે ઉનકે મકોલોં-મેં.
પયંબરકે નવાસે થે ખુદાકે લાડલે કયસે,
કે આ આ-કર ઝુલાતે થે ફરીશતે ઉનકો ઝુલોં-મેં.
ગયા મેં બાગમેં જબ યે સુનાયા મેંને બુલબુલકો,
પસીના હે નબીકા ગુલ ન-ક્યું ખુશબુ હો ફુલોં-મેં.
સનાયે મુસતફાને કોસરીકો ક્યા કીયા નામી,
હુવા હે કોલેજોં-મેં જીક્ર ચરચા હે સ્કુલોં-મેં.

ગઝલ-૨૨.

ન તનકી સુધ બુધ ન જાંકી પરવા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે,
હવાસ કાયેમ ન-હોશ બર જા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.
ખરાબ ખસ્તા જઝીરો રુસ્વા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે,
હુવા જો તકદીરકા થા લીખ્ખા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.
હુયે હેં બે-ઝાર અપને જીસે, યે હાલ દીલકા કહેં કીસીસે,

રહી ન જીનેકી અબ તમન્ના, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.
અનીસ હસરત જલીસ અરમાં, રફીક ફુરકત શફીક હિરમાં,
બ-દીદે ગીરીયાં બ-દીલ તમન્ના, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.
મેરે જનાઝેકો અય અઝીઝો હરે સીતમ-ગર પે યે રખકે કેહના,
તુમ્હારી ફુરકતને ઉનકો મારા, ન તુમપે મરતે
ન અયસે હોતે.

ગઝલ–૨૩.

અજ દર્દ બે-કરારમ ફર્યાદ-રસ ઈલાહી,
કસ નીસ્ત જુઝ તુ યારમ ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.
મીસકીન દર્દ-મંદમ શૌરીદા ચું સીપન્દમ,
ગયેર અજ તુ દીલ ન બંદમ ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.
શબહા બસે તપીદમ ગમહા બસે કશીદમ,
અકનું બજાં રસીદમ ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.
બીમાર ના-તવાનમ બર લબ રસીદા જાનમ,
જુઝ તુ દીગર ન-દાનમ ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.
તલખ અસ્ત ઝીંદગાની ઝેહરમ શુદા જવાની,
તહબીરહા તુ દાની ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.

કીદમ બસે બલાહા કરદમ બસે ખતાહા,
બર નફસ ખુદ જફાહા ફર્યાદ-રસ ઈલાહી.

ગઝલ-૨૪.

દીલ મેરા બન્દયે તસલીમો રઝા હો-જાયે,
યા ઈલાહી મેરી મકબુલ દુઆ હો-જાયે.
યેહી ખાહીશ યેહી અરમાન યેહી હસરત હે,
મેરી હસ્તી તેરી ઉલફતમેં ફના હો-જાયે.
કયેસકી તરેહ ભટકતા ન-ફીરૂં જંગલમેં,
યાદ મંઝીલકી મેરી રાહ-નુમા હો-જાયે.
કુરદ ઈસ રાહકા નાસેહ કોઈ મુઝસે પુછે,
શાહભી હો-તો મોહબ્બતમેં ગદા હો-જાયે.
અય ફલક કયા તેરે નઝદીક યેહી હે ઈનસાફ,
હમ તરસતે રહેં ગયરોંકા ભલા હો-જાયે.
ફીર તો જીનેકા મઝાહી ન-રહે દુન્યામેં,
આપકી યાદ જો હાતીફસે જુદા હો-જાયે.

ગઝલ-૨૫

ખુભી જો દીદયે દીલમેં ફીઝા મદીને-કી,
નસીમે સુબ્હકો સમઝા હવા મદીને-કી.

ખઝાના માઅરેફતકા દફન હે મદીનેમેં,
ખુદાકા ગંજ હે દૌલત-સરા મદીને-કી.
હસનકા સબ્ઝ તો રંગત મીલી હુસેનકા સુર્ખ,
બટી નવાસોંમેં કયસી હીના મદીને-કી,
જુદા હો દીલ મેરે સીનેસે કુછ નહીં પરવા,
પર આરઝુ નહો દીલસે જુદા મદીને-કી.
તમામ જુર્મ મઆસીકે હોં મર્ઝ ગાલેબ;
મીલે જરાભી જો ખાકે-શીફા મદીને-કી.
સુફેદ-હમ આપકા હે નુર સારે આલમ પર,
હુઈ હે અર્શસે પેહલે બિના મદીને-કી.
કમાલ હિન્દમેં દીલ તંગ હો-રહા હે અમીર,
દીખા-દે વુસઅત અય બા-ખુદા મદીનેકી.

ગઝલ-૨૬.

દીલ લે-ગયા હમારા દીલદાર હંસતે હંસતે,
ક્યા કામ કર ગયા વોહ યાર હંસતે હંસતે.
યારો જરા ચલો તુમ લાવેં ઉસે મનાકર,
વોહ હો-ગયા હે હમસે બે-ઝાર હંસતે હંસતે.
મજલીસમેં આશીકોંકે અબરૂ તેરીકો દેખું,
આપસમેં ચલ રહી હે તલવાર હંસતે હંસતે,

યારો સહેલ સમજો તુમ હાલ ના-તવાંકા,
અયસા નહો મરે યેહ બીમાર હંસતે હંસતે,
ગર શૌક દીદકા હે પહોંચેંગે ઉસકે ઘર તક,
દેખેંગે હમ મુસાફીર દીદાર હંસતે હંસતે.

ગઝલ-૨૭.

મુબારક હેં મીલા હે જીનકો બિસ્મીલ્લાહ-કા સેહરા,
વોહ ઉંચા સર હે જીસપર હે ફના-ફીલ્લાહ-કા સેહરા.
શરફ અયસા તુબુવ્વતકા મોહંમદકો દીયા હકને,
કે ભેજા ગુંધકર સચ્ચા કલામુલ્લાહ-કા સેહરા.
અજબ અંદાજસે આઇંગે મેહશરમેં ગુલામ ઉનકે,
સરોં-પર તાજ રૌશન ઓર અલી-ઉલ્લાહ-કા સેહરા.
નફી ઇસબાતકે સબ ગુલ ખીલાયે એક કલમેસે,
જો બાંધા લા-ઇલાહ કેહકે ઇલ-લલ્લાહ-કા સેહરા.
મોહંમદકી મોહબ્બતકે સબબ ઉનકે ગુલામોંકો,
ખુદાને ખુદ દીયા હે કુમ બે-ઇજનીલ્લાહ-કા સેહરા.
મીલેગા અય સૈયદ અબ રોજે મેહશરમેં તુમ્હેં હકસે,
ચમકતા જગ-મગાતા તાજ સલ-લલ્લાહ-કા સેહરા.

ગઝલ-૨૮.

વોહ નુરે જાતે રબ્બી કીસ કીસ અદામેં આયા,
અહમદકા મીમ બનકર સલ્લે-અલામેં આયા.
અહમદ બને મોહંમદ મહમુદ ઓર હામીદ,
બનકર શફીયે મેહશર રોજે જઝામેં આયા.
અહમદકો હી તસલ્લી લા-તક-નતુ સુનાયા,
ઉન્મતકી કી તશફ્ફી મુશ્કીલ-કુશામેં આયા.
અહમદકા અબ્ર ઉઠકર બરસા ઉમંડ ઉમંડ-કર,
વોહ તો રાત બનકર કાલી ઘટામેં આયા.
પીપીકે પાક હોકર ઝમ ઝમકે જામ પય-હમ,
ચલ ચલ હરએક મોઅમીન ફીર અપની જામેં આયા.
લયલામેં નાઝ હોકર મજનુંમેં ઇશ્ક બનકર,
યુસુફમેં ઇશ્ક બનકર ઝુલફે દોતામેં આયા.

ગઝલ-૨૯.

તેરા દરબાર શાહાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન,
મેરી સુરત ફકીરાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.
ખ્યાલે માઅરેફત તેરા પરી બન બનકે આતા હે,
હુવા હું ઇસપે દીવાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.

બુઝાદો તીશ્નગી મેરી પીલાદો આજ તો ભરકર,
મયે વહ–દતકા પયમાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.
શરાબે માઅરેફત–સે ઝુમતે હેં મસ્ત હોહો-કર,
અજબ તેરા હે મયખાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.
મયે વહ–દત પીલાઇ તુમને અહલે ઇરફાંકો,
હમેંભી કરદો મસ્તાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.
સયદ્દે મઝલુમકો દુન્યાકે ઝગડોંસે રીહાઇ દો,
સુનો ઉસકાભી અફસાના રીફાઇ પીર નુરૂદ્દીન.

ગઝલ–૩૦.

ફીરાકે જાનાંમેં હમને સાકી લહુ પીયા હે શરાબ કરકે,
તયે અલમને જીગરકો ભુના તો ખાયા હમને કબાબ કરકે
નયા કરીશ્મા નઇ અદા હે ગઝબ હેં વોહ ફિત્ના–ગરકે ગમઝે,
જરા જો રૂખસે નિકાબ સરકા તો મારડાલા હિજાબ કરકે.
મેરે જનાઝેપે મેરા કાતીલ નમાઝ પરહ–કર યેહ કેહ રહા હે,
લે અબ તો સરસે અજાબ ઉતરા બૌલા–હું કારે સવાબ કરકે.
ન–ફુલ બુલબુલ ખુશીમેં હરગીઝ જો ગુલકે ફુલા નહીં સમાયા,
ગયા વોહ અત્તારકી દુકાં--પર તો બેચા ઉસને ગુલાબ કરકે.
ફકીર મીસકીં ગદા ભીકારી કહાં થે અયસે નસીબ મેરે,
જહે મુકદ–દર પુકારતે હેં વોહ મુજકો આલી જનાબ કરકે.

ગઝલ-૩૧.

સોતા હે ગલે લગકે જો વોહ યાર પલંગ પર,
કયા નાઝો અદાસે,
આતી હે લપટ પુલોંકી મેહકાર પલંગ પર,
ઉસ બંદે કબાસે.
હે સુર્ખ જો પોષાક તો ઉસ ગોરે બદન પર,
સજતી હે સજાવટ,
રખતા હે અજબ તરેહ કર ગુલસા પલંગ પર,
આંચલકી જીલાસે,
સાકી મેં તેરે સદકે જરા જામકો ભરદે,
જો શૌક સીવા હો.
જો સાથ રહું યારકે શરસાર પલંગ પર,
સર મસ્ત નશેસે.
હે આરઝુ દીલકી જો વોહ આગોશમેં આવે,
ખાહીશ હે મેરી યેહ.
સો-જાવે તો જાઉં મેં બલહાર પલંગ પર,
મિન્નત હે ખુદાસે.
રંગીની તેરે શેઅરકી સુન સુનકે હંસી અબ,
મુશતાક હુવો દીલ,
તુ ખુશ રહે ઓર પાસ હો દીલદાર પલંગ પર,
હર રોજ રઝાસે,

ગઝલ–૩૨.

મુઝે હશ્રમેં બખ્શવાયે બનેગી,
યે બીગડી તુમ્હારે બનાયે બનેગી.
બ–જુઝ દીદ હરગીઝ ન–માનેંગી આંખેં,
તુમ્હેં અપના જલવા દીખાયે બનેગી.
જો આયેગી મેહશરકી નૌબત તો ઉનકો,
શફાઅતકા ડંકા બજાયે બનેગી.
બુરા યા ભલા હું મગર આપકા હું.
મેરે હાલ પર રહમ ખાયે બનેગી.
છુપેગા ન યું તો કભી મેહરે મેહશર,
તુમ્હેં રૂખસે પરદા ઉઠાયે બનેગી.
સરે કૌસર અય કુચેકે મુઝ બાદા–કશકો,
ઉન્હેં રહમ ખાકર બુલાયે બનેગી.

ગઝલ–૩૩.

જબ વોહ માહે અરબ અશ્રફુલ–અંબીયા, રૂખે તાબાંસે
પરદા ઉઠને લગા,
૨ ઝુલમત હુઈ હુવા રૌશન જહાં, હર તરફ જલ્વયે
હક દીખાને લગા.

ફીર તો ચારો તરફસે યે આઇ સદા, આજ પયદા
હુયે અહમદે મુસતફા,

કુફ્ર બાતીલ હુવા દીન રોશન હુવા, સીક્કયે ઇસલામ
સબ પર જમાને લગા.

બહરે ગમમેં હુયે ગર્ક સબ બાદશાહ, કાખ કિસરાકા હય-
બતસે ગીરને લગા,

ચાર જાનીબસે . કલમેકી આઇ સદા, લબે મોઅજીઝા
જીસદમ હીલાને લગા.

જોકે સુખા શજર થા વોહ સબ ફુલ ગયા, ખુશબુ આને લગી
સબ ચમન ખીલ-ગયા,

સહને ગુલશનમેં બુલબુલકી હે ચેહ-ચહા, યું હરએક
જાનવર ગુલ મચાને લગા.

આગ ફારસકી એક દમ સભી બુઝ ગઇ, જીતની રસમેં
કુફ્ર થીં દુર કી,

જબસે જગને લગી વોહ શમેઅ નુરકી, મીસ્લ પરવાના
સબકો જલાને લગા.

તેરે નાકીસકી હે બસ યેહી ઇલતીજા, સુનકે જલદી હો
પુરી બ-શાહે ખુદા,

બસ હીંદસે સુયે મદીના બુલા, વર ન તસકીન દે
દીલ ડીકાને લગા.

—❦—

ગઝલ-૩૪.

ફીરાકે હુરીમેં તડપું શાહા, બતાઓ મેં દીલ-ફીગાર
કબ-તક
રહે તપીદા ખ્યાલ આબરૂમેં, યે દીલે બે-કરાર કબ-તક.
ન ખાબ ખુર હે ફિરાકે શાહમેં, હે આગસી લગી તન
બદનમેં,
અજલ જો આના હે જલ્દ આજા, કરૂં મેં અબ ઈંતેઝાર
કબ-તક.
ઉડાયે ફીરતી હે ખાક મેરી, પસે ફના દશ્તે હીન્દ-હીમેં,
મેરી તરફસે રહેગા દીલમેં, સબા યે તેરે ગુબાર કબ-તક.
દીખાદે અબ ખાબ-હીમેં જલવા, હું બદ-સા મુઝ-તરીબ
મેં શાહા,
ન તાબે ઝબ્ત અબ રહી હે બાકી, રહે યે ચશ્મ
અશ્ક-બાર કબ-તક.
કભી તો બખ્ત અપના હોગા યાવર, જો ગુલશને
તીબા જાના હોગા,
ફીરાયેગી દર બદર પરેશાં, યે ગરદીશે રોજગાર કબ-તક.
ખુદારા અબ તો બુલાઈ-યેગા, રૂખે મુનવ્વર દીખાઈયેગા,
મુસીબતેં હીજરકી ઉઠાયે ભલા, શાહા યે જાને-જાર કબ-તક.

ગઝલ-૩૫.

જો હેં ઉલફતમેં કામીલ ઉનકી સુરત અયસી હોતી હૈ,
તુમ્હારે આશીકે સાદીક-કી સુરત અયસી હોતી હૈ.
ખુદાઈ શેફતા તો ક્યા ખુદા હે શેફતા ઉનકા,
યે કેહદો હુસ્ને યુસુફસે કે સુરત અયસી હોતી હૈ.
ન-ભુલે વોહ કીસી હાલતમેં અપની ઉમ્મતે આસી,
ઇનાયત ઇસકો કેહતે હેં ઇનાયત અયસી હોતી હૈ.
ખુદાકો ઉમ્મતે મહબુબભી મહબુબ હકકી હે,
મોહબ્બત ઇસકો કેહતે હેં ઇનાયત અયસી હોતી હૈ.
મયે ઇશ્કે નબી પીપીકે મેં અય કયેફ કેહતા હું,
કે અય રીંદો શરાબે પાકો તીનત અયસી હોતી હૈ.

ગઝલ-૩૬.

વોહ મોંહસે મેરે નીકલે બાત, યા મહબુબે સુબહાની,
બરાયે કાઝી-ઉલ હાજાત, યા મહબુબે સુબહાની.
કરમસે તેરે હર મુશ્કીલ મેરી આસાન હોતી હે,
પરહા કરતા હું-મેં દીન રાત, યા મહબુબે સુબહાની.
હસબ હે આપકા અચ્છા નસબ હે આપકા અચ્છા,
કે હો તુમ સૈયદુસ-સાદાત, યા મહબુબે સુબહાની.

તેરા ફૈઝશ્રો કરમ હૈ રોજે મેહશર વર ન યાં કયા હૈ,
ઈબાદત હૈ ન કુછ હૈ તાઅત, યા મહબુબે સુબહાની.
ગઝબ હૈ આપકા કેહલાઉં ઓર અફકારે દુન્યાસે,
રહું રંજુર મેં હય-હાત, યા મહબુબે સુબહાની.
વસીલા અપની બખશીશકા ઝહીરી જાનતા હૈ,
લીએ જો ચંદ યે અબયાત, યા મહબુબે સુબહાની.

ગઝલ-૩૭.

નશાં પાયા તુમ્હારા હમને ખુદ બે-નશાં હોકર,
કે ગો હરજાઈ રેહતે હો મગર સબસે નુમાં હોકર.
છુપે હો કયા પહોંચ જાઈંગે વાંભી ઢુંડને-વાલે,
અબસ ઈતરા રહે હો તુમ મકીને લા-મકાં હોકર.
જો છુપના થા તો હર શયમેં ઝુહુર અપના દીખાયા કયું,
તુમ્હેં દેખા હે હમને આશીકે રૂયે બુતાં હોકર.
તસદ્દ-દુક ઉસ હયાકે સામને આનેસે શરમાના,
મગર રેહના સદા ઈસ ખાકકે પુતલેમેં જાં હોકર.
છુપા સકતા નહીં મુખતાર રાઝે ઈશ્કકો દમ-ભર,
બહોત હે પેટકા હલકા કીસીકા રાઝદાં હોકર.

ગઝલ-૩૮

મતલબ નહીં હે બાગે જીનાંકે ફુસુલસે,
મુઝકો ખુદા મીલાયે ખુદાકે રસુલસે.
યા રબ તેરે હબીબકે દરપર મેં મરમીટું,
પાયે શરફ હુઆ મેરી બાબે કુબુલસે,
મેરી જબીં હો ઓર તેરા સંગે આસતાં,
તકમીરકી જીલા હો તેરી ખાકો ધુલસે.
ઈમાન જીસકો કેહતે હેં હે ધરકે મુસતફા,
મતલબ નહીં હે મુઝકો ફુરૂ વ ઉસુલસે.
ગશ ખાકે જબ ગીરા તો મેં પહોંચા હુઝુર તક,
હાથ આ-ગયા હે બાબે તરકકી હુસુલસે.
મગમુમ હું મેં બાગે રિસાલતકા ઈંદલીબ,
દીવાન સજાઉં નાઅતે પયંબરકે ફુલસે.

—(૦)—

ગઝલ-૩૯

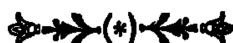
દીલમેં ખ્યાલે દુશ્મન અય જાન રેહ ન-જાયે,
યાને ખુદાકે ઘરમેં શયતાન રેહ નં-જાયે.
કાઅબેસે ક્યું બુતોંકો ઝાહીદ નીકાલતા હે,
યે ખાનયે ખુદા હે વીરાન રેહ ન-જાયે.

આઈંહા કત્લ કરના પામાલ લાશ કરકે,
કાતીલકા કોઈ મેરે અરમાન રેહ ન-જાયે.
હમકો તો હે મીટાયા અય આસમાન તુને,
દુશ્મન-કીભી હમેશા યેહ શાન રેહ ન-જાયે.
ગુમનામ કી દુઆ હે સુબ્હો શામ યા રબ,
તેરે સીવા કીસીકા એહસાન રેહ ન-જાયે.

ગઝલ-૪૦

ચલો દેખો મદીનેમેં કે વોહ સરકાર કયસી હે,
વહાં ફુરહત હે કયસી રૈનકે દરબાર કયસી હે.
ઉઠાકર સર લઈનોંકે કહા કુશતોંકે પુશતોંસે,
કહો કયું ગુલ-દીકારે હયદરે કરરાર કયસી હે.
ખુલે જાતે હેં મેરે અયેબ હંગામા હે મેહશરકા,
દીખાદે શાને સત્તારી મેરે સત્તાર કયસી હે.
ચલે જન્નતકો જબ આસી કહા શાને કરીમીને,
ગુનેહ-ગારો કહો કયું રહ-મતે ગફફાર કયસી હે.
નહીં. ગો પાસ મેરે કુછ મગર કયા ખૌફ હે મુજકો,
ફુગાં દીલમેં મેરે યાદે શહે અબરાર કયસી હે.

ગઝલ-૪૧

તેરે રૈઝેપે થા શાહે ઉમમ જાને હુવી નીકલી,
હજારોં નાઝ કરતી અપની જાને નાઝની નીકલી.
વોહ શાને કીબ્રીયા નીકલી યે શાને મુરસલી નીકલી,
શરફ્મેં કાઅબેસે બઢકર મદીનેકી ઝમીં નીકલી.
જલાકર ખાક કરદેગી તુઝે યે ગરદીશે ગરદું,
નબીકે હીજ્રમેં મોંહસે જો આહે આતશીં નીકલી.
કુછ અયસી શાનસે મહબુબે હક આયે સુયે જન્નત,
ઝબાંસે હુરો ગીલમાંકે સદાયે આફ્રરીં નીકલી.
કલીમ અછછે ખીલાયે તુમને જોહર નાઅતે અહમદમેં,
ઝબાંસે હર સુખનદાં-કે સદાયે આફ્રરીં નીકલી.

ગઝલ-૪૨.

તસવ્વુરમેં હૈ જબસે રૂયે મોહંમદ,
મુઝે રેહતી હૈ જુસ્તજુ-યે મોહંમદ.
લગાયેં બ-સદ શૌક આંખોંમેં ઉસકો,
મીલે ગર હમેં ખાકે કુયે મોહંમદ,
મુબારક હો ઝાહીદકો ફીરદોસે રીઝવાં,
ફીદા મેં-હું ઔર હો યે કુયે મોહંમદ.

શહેન-શાહે આલમ શફીયે કયામત,
જહે ઈજ્જતો આબરૂયે મોહંમદ.
બહોત દીલ હે બે-તાબ પુરકતમેં ઉનકી.
દીખાદે ખુદા જલ્દ રૂયે મોહંમદ.
તમન્નાયે હયરાં યેહી હે ઈલાહી,
રહે રોઝે શબ જીસ્તજુ-યે મોહંમદ.

ગઝલ-૪૩.

શકીલ તુમ હો હસીં તુમ હો નાઝનીં તુમ હો,
જો મુઝસે પુછો તો દુન્યામેં બસ તુમહીં તુમ હો.
ખુદાકી શાન ફીરે હમ ખાક છાનતે બરસોં,
તુમ્હેં જો દેખા તો શાહ રગ-સેભી કરીં તુમ હો.
યે ઘર તુમ્હારા હે સુરત જરા તો દીખલા-દો,
હમારે ખા-ન-યે દીલમેં અગર મકીં તુમ હો.
મુઝે હે નાઝ કે મેં બખ્તકા સુશ્નેમાં હું,
જો ખાતીમે દીલકે અગર નગીં તુમ હો.
અઝીઝ શઝે મોહબ્બત ખુદે ન ગયરોં પર,
ખુદાકે ફઝલસે જબ ઈતને દુરબીં તુમ હો.

ગઝલ—૪૪.

આજ વોહ રૂઠ ગયે હમસે મનાયેં કયુંકર,
નહીં આતે નહીં આતે ઉન્હેં લાયેં કયુંકર,
જબ મેં ઉઠતા હું, તો સીનેસે લીપટ જાતે હેં,
કીસકા દીલ લાયેં ઉન્હેં છોડકે જાયે કયુંકર.
મેરે દુશ્મન ઉન્હેં હર રોજ ખ ા દેતે હેં,
વોહ નહીં જાનતે કરતે હેં જ ્યેં કયુંકર.
આહકી હમકો ઇજાઝત હે ન ફર્યાદકી હે,
જો કુછ ઇસ દીલપે ગુજરતી હે સુનાયેં કયુંકર.
રાઝે ઉલફત તો છુપા—લેં કોઇ દુશ્વાર નહીં,
પ્યારકી આંખકો લેકીન વોહ છુપાયેં કયુંકર.

ગઝલ—૪૫.

તેરા જલવા હે આંખોંમેં નિગાહોંસે નીહાં તુ હે,
મેરા દીલ અર્શ હે તેરા જહાં દેખો વહાં તુ હે.
હરમમેં તેરી શોહરત હે સનમમેં તેરી સુરત હે,
કહે કીસ તરેહસે કોઇ ન્હાં તુ હે વહાં તુ હે.
શાજરમેં ગુન્ચા વ ગુલમેં ફુગાંમેં આહ બુલબુલમેં,
નઝરમેં દીલમેં પીન્હાં હે રગો પયમેં નીહાં તુ હે.

મૈં દીલ હે ઢુંઢતા તુજકો જીગર હૈ ખુજતા તુજકો,
તુ બાતીન હે તુ ઝાહીર હે મકીને લા-મકાં તુ હે.
કહીં કતરા કહીં દરીયા કહીં ગુલશન કહીં સહરા,
કહીં વહદત કહીં કસરત અજબ શાને નીહાં તુ હે.
જમાના તેરા શયદા હે ફીદાયે રૂયે ઝેબા હે,
યે બંદા તેરા શયદા હે બસ જાને જહાં તુ હે.

ગઝલ-૪૬.

ખુદરા બ-કુચે જાનાં ખસ્તા ખરાબ દીદમ,
માઅશુક રાઝે આશીક અંદર હિજાબ દીદમ.
તીરે નઝર તુ મારા મજરૂહ સીના કરદી,
કજ આહે સોઝે આતશ દીલરા કબાબ દીદમ.
દીલે મન અઝીં બ-હયરત જલવા કુની બ-દીગર,
મહરૂમ શુદ બ-દીદાર બર રૂ નિકાબ દીદમ.
બર હુસ્ને ખીશ અય જાં અઝ મન મકુન તકબ્બુર,
બાશદ કે ચંદ રોઝા હુસ્નો શબાબ દીદમ.
પરવાના ઇશ્ક દારદ બર રૂયે શમઆ રૌશન,
બુલબુલ ફીદાઈ અઝ જાં બર રૂ ગુલાબ દીદમ.
શાહીદ કે દીલ ચે બંદી અંદર સરાયે ફાની,
ઉમરે ચુનીં બ-દરીયા મીસલે હુબાબ દીદમ.

ગઝલ-૪૭.

આંખો-વાલા તેર જોબનકા તમાશા દેખે,
દી-દ-યે કુરકો ક્યા આયે નઝર ક્યા દેખે.
તુઝકો દેખે કે તેરા નાઝો કરીશમા દેખે.
યાર યે દી-દ-યે હયરંત-ઝદા ક્યા ક્યા દેખે.
રૂખે રંગીન તેરા જો અય ગુલે રાઅના દેખે,
ફીર ન ગુલશનકી તરફ બુલબુલે શયદા દેખે.
આંખ જબ બંદ કરે યારકા જલવા દેખે,
વોહી પ્યાસા રહે જો ખાબમેં દરીયા દેખે.
ચશ્મે મજનુંસે અગર પરદયે ગફલત ઉઠ જાયે,
અપને દીલમેં વોહ જમાલે રૂખે લયલા દેખે.

ગઝલ-૪૮.

જીસકા હામી અહમદે મુખતાર હે,
ઉસકા બેડા દો-જહાંમેં પાર હે.
ક્યા કરૂંગા હુરકા મેં અય ખુદા,
દીલ તો ઉસકા તાલીબે દીદાર હે.
યાર છે બોસેહી હમકો દીજીયે,
વસ્લસે ગર આપકો ઇનકાર હે.

ખુલ્દ હો તુઝકો મુબારક ઝાહીદા,
અપના મસકન કુચયે દીલદાર હે.
મસજીદો મંદરસે ક્યા હમરીંદોંકો કામ,
નરશાયે ઉલ્ફતમેં વોહ સરશાર હે.

ગઝલ-૪૯.

જો સૌદા ઈશ્કકા ચાહે ખરીદારે મોહંમદ હો,
જો દીલ પેહલુમેં રખતા હે તો બીમારે મોહંમદ હો.
તુઝે દરકાર હે અય દીલ જો લજ્જત જામે કૌસરકી.
શરાબે ઈશ્કે અહમદ પીકે સરશારે મોહંમદ હો.
શરાબે ઈશ્ક પીનેસે મુઝે ઈન્કાર ક્યા સાકી,
ઝીયાયે આંકે બતહા હે જો ગુલઝારે મોહંમદ હો,
જુદાઈસે તડપ કર હીંદમેં બે-હોશ હો-જાઉં,
જબ આઉં આપ મેં યા રબ તો દરબારે મોહંમદ હો.
તડપ જાતા હે દીલ બાસીત ખયાલે રૂયે અનવરસે,
તમન્ના હે ઇન આંખોંકો કે દીદારે મોહંમદ હો.

ગઝલ-૫૦.

ખુદાકા જબ ઉઠા પરદા અજબ યે માજરા દેખા,
જીસે બંદા મેં કેહતા થા વોહી મેંને ખુદા દેખા.

કોઈ પુછે જો મુઝસે ઈશ્ક–બાઝીયેં હે કયા દેખા,
તો કેહદે અરે ગાફીલ ખુદા દેખા તો કયા દેખા.
જો કાબા દેખ આયા તુ તો ફીર કયા હો–ગયા ગાફીલ,
અગર ઉસકો ન દેખા ઓર કુછ દેખા તો કયા દેખા.
નહીં દેખા નમાઝોંમેં તેરી હમને નહીં દેખા,
જો હમને ઈશ્ક–બાઝીમેં અય ગાફીલ દેખા.
હરમમેં દેરમેં મસજીદમેં બુત–ખાનેમેં અય ગાફીલ,
ઉસીકા તજકેરા પાયા વોહી જલવા–નુમા દેખા.
ઈધર શોરે અજાં હે ઓર ઉધર નાકુસકી ધુન હે,
કહીં દેખા ઉસે મોઅ–મીન કહીં કાફીર બના દેખા.
કિનાઅત લાઝીમી હે તાલીબ પુકારાકો અય મુસા,
તુઝે તો મુબતીલા હીરસો હવામેં–હી .સીવા દેખા.

—❋(०)❋—

ગઝલ–૫૧.

મેરા મદીનેમેં યા રબ મુકામ હો–જાયે,
જહીંપે ઉમરે દો–રોજા તમામ હો–જાયે.
તેરી જનાબે મુકદ્દસમેં સરવરે આલમ,
કુબુલ મેરા દુરૂદો સલામ હો–જાયે.
જો જાન જાયે શહીદીકી તેરે રોઝે પર,
તો આશીકાને મોહંમદમેં નામ હો–જાયે.

યે આરઝુ હે કે એક બાર ઝીંદગાનીમેં,
કરે હુઝુરપે હાઝીર ગુલામ હો—જાયે.
ખુદાકે વાસ્તે અબ તો નિગાહે લુત્ફો કરમ,
ઇધર ભી અય શહે—વાલા મુકામ હે.—જાયે.
ઝબાંસે કેહતા હું મેં લા ઈલાહા ઈલ—લલ્લાહ,
કરમ કરીમ ઈલાહી તેરા તમામ હો—જાયે.

ગઝલ—૫૨.

સાકીને મુજકો જામ ફનાકા પીલા દીયા,
જબ બે—ખુદી હુઇ તો ખુદીકો મીટા દીયા.
હયરતકી જા હે કયા મેં કહું અપની સરગુઝીસ્ત,
મરનેસે પેહલે મરનેકા કુચા દીખા દીયા.
દેખા જો ગઔરસે તો કહીં ગયરકા વુજુદ,
એક હર્ફ થા જો દીલસે દુઇકા મીટા દીયા.
કયું કર રહે નં સામને તસવીરે યાર,
પરદા જો દરમ્યાંમેં પડા થા ઉઠા દીયા.
બેગુન ખુદાકી રાહપે કાયમ રહા મુદામ,
વહદતકા રાહ—નુમાને જો રાસ્તા બતા દીયા.

ગઝલ—૫૩.

જબસે સુના હે હમને ઝીકરે જમાલ તેરા,
તડપા રહા હે દીલકો શોકે વિસાલ તેરા.

હર રંગમેં નિહાં હે તોહીદે જાતે મુતલક,
અહનાસા એક હે યે વસફે જમાલ તેરા.
નેઅમત વોહ કોનસી હે બખશી નહીં જો હમકો,
હમપર બડા કરમ હે અય જુલ-જલાલ તેરા.
મેહફીલમેં બયેઠતે હેં જબ મીલકે યાર સુફી,
આતે હેં વજદમેં હમ સુન સુનકે હાલ તેરા.
ગો જાનતે હેં હમભી માઅનીયે નહનો અકરબ,
હરીસે સખ્ત તર હે લેકીન વિસાલ તેરા.

ગઝલ—૫૪.

તેરા આંખોંમેં ફીરના દીલમેં યું મસ્તુર હો—જાના,
હમારે સામને રેહકર હમીંસે દુર હો—જાના.
ઇલાહી અબ્દે ખાકી—મેં તેરા માઅમુર હો—જાના,
અનલ—હકકી સદા બનકર હમે મનસુર હો—જાના.
કરીશ્મે સુન ચુકે હેં હમ સદાયે લન—તરાનીકે,
તેરા મુસાફી ખાતીર નુરે શમેઅ તુર હો—જાના.
ઇલાહી સીરરે મખફીકો અયાં કરકે માનુંગા,
મેરી કિસમતમેં લીખ્ખા હે અગર મનસુર હો—જાના.
ન—પહોંચી કુનેહ તક તેરી ઇલાહી અકલ ઇનસાંકી,
નથાને બયેન ઇમાં હે મગર મજબુર હો—જાના,

મુઝે પીરે તરીકતને બતાયા નુકતા યે બાસીત,
ખુદાકો ઢુંડના હે ગર તો ખુદીસે દુર હો—જાના.

નાટકકે ઉરદુ ગાને.

હીસ્સા દુસરા.

૫૫

યઝદાંકી રહે મેહરબાનીયાં.
કરમસે તેરે, આલમ હરદમ પાતા હે શાદમાનીયાં—યઝદાંકી.
તેરી સબસે આલા શાન, અય સુલતાન,
તુ લા-સાની, હે તુ ગ્યાની, જાવેદાની,
સબ હે ફાની, પહેછાનીયાં—યઝદાંકી.
આલમકા તુ પાલન-હારા, હીરદે અંદર ભાવે તુ પ્યારા,
સબ ગુનીયનમેં ગુની હે ન્યારા—યઝદાંકી.

બરતર તેરી શાન, અય કાદીર સુબહાન,
તુ હે વાલા, સબસે આલા, ભેદોં વાલા, બારે તઆલા,
કુદરત વાલા–ચઅહાંકી.

(ખુસરૂ હસીના)

૫૬

ક્યું તેરી રહમત સોતી હે ઓ કાદીર કુદરત વાલે,
લાચારોંકો દેતે હેં, જીલ્લત યે ઇજ્જત વાલે,
કોઇ નંગા, કોઇ ભુકા, કોઇ હે લાચાર,
કોઇ ટુકડે ખાતીર ફીરતા કોઇ હે લાચાર,
કોઇ અયશો રાહતમેં હે, કોઇ હે બીમાર,
હરકી જાનીબ ધ્યાન રખો, સબ ઝુટા હે સંસાર–ક્યું.

(સિલ્વર કીંગ)

૫૭

મેરે જોબનપે લાલો જવાહીર જડે, જવાહીર જડેરે મોતી બડે.
પ્યારી સુરતીયા, મોહની મુરતીયા, નયનાંસે નયના મીલાયે મોરે,
બાકાં રંગીલા રસીલા જવાન, દીલો જાંસે કુરબાન હો પાઉં પડે,
[ખશમે નાજસે કુમકે હરીભી શરમાયે, અદાયે હોશ–રૂબાસે
પરીભી શરમાયે.

જર્બીપે ચુનકે ગર અફશાં નઝર ફલકપે કરૂં,
સિતારા કયા હે માહો મુશતરીભી શરમાયે,
જોબના હટીલે બડે, મોંહ ચડે-મેરે જોબનપે.

(કીમતી આંસુ)

૫૮

કજરા રાખો છીપાઇ જમાના ખોટા—
કાહે પર પેહનું મેં હરી હરી ચુરીયાં,
કાહે પર કરૂં મેં સીનગાર, બાલમ મોરા છોટા—
કજરા દીયું તો કર કરે, સુરમા દીયો ન જાય,
જીન નયનનમેં પીયુ બસે, દુજો ના સમાય—જમાના.

(અજીત-સિંહ)

૫૯

પરવરકો પાક જાન, શામો સહર લગા ધ્યાન,
નાંથ વોહ દયા વાન, નિગાહ બાન-પરવરકો.
સુમિર સુમિર તુ હરનામ, સબ મતલબ લાવે બર,
નીતિમાન, આલીશાન, કદરદાન-પરવરકો.
નગર, ડગર, શહર, ગામ મેં નાઝીમકો ઢુંઢું,
આ તુ, ઓ નેક જાત, માન, માન,-પરવરકો.

(નિગાહે ગફલત)

૬૦

ગુલ મત ઝટ અય બાગબાં ગુંચે ગુલકો હંસને દે,
અય હું ગરીબ બુલબુલ મેરા ઇસ ગુંચેમેં ઘર બસને દે–
જીન કલીયનકો તોડે હે, બડે કઠનસે હેં પાલી,
સચર હોજે ખીલેંગે ફુલ, ઝુકેંગી સબ ડાલી,
ગુંજલાકે બોલી બુલબુલ, કયા તુંહી નયા હે માલી,
કે જીનકી તુ ઇતની કરતા હે રખવાલી,
માના મતકર બીછાકર દામ, જો આવે ઉસકો ફંસનેદે–ગુલ.
અભી કયારીયાં ભરેંગી જલસે, ફુવ્વારે ઉડેંગે બાગે ચમનમેં,
ચમનસે મઝા બુલબુલમેં લુટેંગી,બીરહા નાજની ચટકેગી દીલસે,
મના મતકર ડસને દે, મેરા ઇસ ગુંચેમેં ઘર બસનેદે–મેં હું.

૬૧

તોરી બાંકી નજરીયા જાદુ ભરી,
મોરે પ્યારે સાંવરીયા જાદુ ભરી,
સાથ ઇસ દીલનેભી ન જીગરકે દીયે,
તેરી તેગે નજરને વોહ ચરકે દીયે,
તન હય પારા, મન હય પારા,
નયનોંસે સયનોંકા વોહ તીર પ્યારે તુને મારા,
લાગી કટારીયા જાદુ ભરી–તોરી બાંકી.
(શહીદે નાજ)

૬૨

કહીં લચકે ન કંવલી કમરીયા ઓ સુંદરીયા,
રખો નંનાસા જોબના આન્ચલકી આડમેં,
મારે ન કોઇ નજરીયા–કહીં લચકે.
છોડો ન મોહે ગુઇયાં સતાઓ,
જાઓ જાઓ જાઓ નહીં બનાઓ,
તુમ્હેં મીલે પીઆ જીઆ. નિડર હો ખુશી ન–માઓ.
પુરકતકો ટાલીયે, દીલકો સંભાલીયે,
મનકો બેહલાયેં, દીલ બરીયાં, પરીયાં–કહીં લચકે.
(ખુને જીગર)

૬૩

મોરે સૈયાં ગુલાબકો પુલ, હમારો રંગ કેસરીયા,
ચુન ચુન કલીયોંમેં સેજ બીછાઇ,
મેરો લોટે ગુલાબકો પુલ ઉડાને રંગ કેસરીયા–મેરો.
ચંદનકી ચાદર ઓઢે મેરો બાલમ,
મેરો ઓઢે ગુલાબકો પુલ, રંગાદે રંગ કેસરીયા–મેરો.
પાન કપુરકે બીડે બનાઉં,
મેરો ચાખે ગુલાબકો પુલ, સુહાવે રંગ કેસરીયા–મેરો.
(નૌતમ સારદા)

૬૪

મય તો તેરા હું આશીક તુ હે મેરી જાન,
મોસે કરો ન ગુલરૂપ છબીલી ગુમાન,
મોહે નાહી સતાઓ, છોડો મોરા ધ્યાન,
તોરા રૂખ હય યે ગોયા ગુલ-લાલા ખીલા,
તોરે કારે નયનોંમેં હય જાદુ ભરા,
ગુલરૂખ જાન સચ્ચે દીલસે હું તુજપે કુરબાન-મય તો.

(ઝુલ્મે ના-રવા)

૬૫

બોલું ક્યા મેરે પ્યારેકી બતીયાં—
ખોલું ક્યા મેરી છોટીસી છતીયાં-બોલું.
ન ઘડી ચેન ઘડી રેન ચુમી ચુમી,
બહન સયનમાં દુખી કરહારી,
પકરી જુગલ કર, બસન અલગ કર,
કી પરહરી ડર, છત અધરન પર-બોલું.
મરોર ડારે જોરસે મેરો કોમળ અંગ,
અયસે નિર્દય નાથકો સુપને કરૂં ન સંગ-બોલું,
ત્રાસ બઢયો તનમેં અતી હીયાકો ઘટયો ઉલાસ,
અયસો જો મેં જાનતી તો જાત ન પીયુકી પાસ-બોલું.

(સુરદાસ)

૬૬

નાતે જાતે દૌલતકે સારે જાન હો પ્યારે,
સભી નાતે દૌલતકે પોતે સારે નવાસે બેચારે,
ભરી જેબ હો ખુશ હો જોરૂ બચચે બાલે, સુખ ધન પીયારે વારે
સોચ અરે કોઇ બે-જરકે મોંહપે ના જુતી મારે,
માત પીતા સારે જુટે, નાતા હય મતલબ-કારે,
પયસા પાવે ના હંસાં, તો રબકા નામ બિસારે.

(કીમતી આંસુ)

૬૭

મોરી બાલી ઉમરીયા લુભાયે જીયા,
બાત મેરી બાત ભોલી, લાગે નયના કટારીકે જાદુકે માર-મોરી,
મયકી પ્યાલી, ગાલકી લાલી, કરૂં ઘાયલ જીગરકો હાં યાર,
મેરે ગોરેસે ગાલોંપે લાલ નિસાર, દેખો બાલે જોબનકી બહાર,
લાલ આઓ, દીલ લુભાઓ, જાયે ગઇ ગુબાર-મોરી,

(વસંત સેના)

૬૮

ગોરે ગોરે ગાલોંપે શ્યામ, લલચાય, શ્યામ પ્યારારે,
મતવારા મોરા પ્યારા, ન્યારા- જગતસે—
જાને દીલબર, આલમ આરા, લીનો મોરા જીયા બીરમાય,

૬૮

મઝા ઉલફતકા જબહી કુછ આયે—
વફાદાર આશક યારે જાની અગર મીલ જાય,
રાહતે જીગર, જાને મુઅત્તર, વારૂંગી પોતે જોબના, અરમાં બરઆય.

(સગે દુનિયા)

૬૯

ચલી ઠુમક ઠુમક પ્રીજ નારી, આંખ લપક ઝપક મતવારી પ્યારી,
મીગં નયનમેં કજરા ડાલે, માર રહી સયનન બાલે,
તીરછી ચીતવન કૂમન કટારી—ચલી.
હંસસી ગરવા હય મન હરવા, પતલી કમર, કમર પર કરવા,
નાગની ઝુલફન જોબનપે વારી મારી—ચલી.

(અફલાતુન)

૭૦

જોબન આયા કયઆ બિગોડા, અંગીયા હો—ગઈ તંગ,
ઈસકો કે ઉસકો કયસે સંભાલું. દોનોં હૈં મુરખ સંગ,
નશેમેં ઉભર આયે કીયે મયને જતન લાખ લાખ—જોબન,
મયને કસકે બાંધી રાત, રેશમકી ડોરી,
મુવે બારા જોરી, આંકે જાલીસે ચોરી ચોરી,
-કીન લીખલાહ ઇનકે સોના જોરી જબસે રહી ન કુછ લાજ મોરી,
કહો કયા કરૂં મોરા ન માને, થામી ન જાય ઉમંગ—જોબન.

(નુર જહાન)

નાટકનાં ગુજરાતી ગાયનો.

ભાગ ત્રીજો.

૭૧

સ્તવીએ પ્રભુ સુંદર શ્યામ,
જળમાં સ્થળમાં તુજ વિશ્રામ,
છતાં નિરંજન તારૂં નામ,
પ્રીતે વિનવીએ-સ્તવીએ.
દુખનો હરણ સુખ કરણ,
માગું સુબુધ્ધિ શ્યામ શામ,
મોહ માયાને દુર કરી પ્રભુ દો આરામ-સ્તવીએ.

(લીલાદેવી)

—(૦)—

૭૨

જસોદા તેરા કાન કુંવર ગીરધારી,
છબ છબ પ્યારી, ગુન ધુન ન્યારી-જસોદા.
મુકટ સોહે, હાથે લકુટ સોહે,

મુરલી મધુર મોહે, ગ્યાન ધ્યાન જાન—જસોદા.
લડી હે મોતીચોકી ખુશ નુમા કાનોંકે બાલોંમેં,
પડી હે ચાંદનીકી જોત સોનેકે પ્યાલેમેં—જસોદા.

[ચંદ્રકળા]

૭૩

નહીં ચીજ કોઈ ભલી,—ગરજ સમ નહીં કોઇ ચીજ ગલી,
માનવંતનીજ માન મુકીને, દુશ્મનના પડતા ઢળી—ગરજ સમ.
બળીઆ પણ નિર્બળને નમતા, રાય રંક ઘર જાય,
સીધું પણ ઊંધું થઇ બેસે, કળા શકાય ન કળી-ગરજ સમ.
સમયાધીન થઈ ઝેર હલાહલ, પીવું અમ્રત ગણી,
જઈ મહા સતીને શીશ નમાવો, જાય આપદા ટળી—ગરજ.

[અનસુયા]

૭૪

ચંપા તું મારી દીલજાન,
કુસુમ કળી કુરબાન—ચંપા તું.
ચંદ્ર વદની છો ભરી મદની છો,
ભરી રસની ગુલતાન—ચંપા તું.
શાણાં ચતુર સુજાણ.
કરી પ્રીતિ પીછાન—ચંપા તું.

ગુલાબ પરી હું,
છુપી છરી છું,
ગળે લગાવો ગુણવાન-ચંપા તું.
[અંબરીષ]

૭૫

મૃગ નયની સુવાસે—
શોભતી મધુરી શી શીયળવતી-મૃગ નયની.
સોળ સજી શણગાર સતી એ,
પંથ પીયુનો જોતી-મૃગ નયની.
રસ ઝરતાં નયણાં હરખે,
રતી સરખી મન ગમતી-મૃગ નયની.
(વસંત પ્રભા)

૭૬

મારી પ્યારી અરે શું કરતી હશે,
નીર નેના માછલી મુરઝાતી હશે-મારી પ્યારી.
અકળાઇ જઇ અરે બાગ બગીચે,
પાછી પછી પગ ધરતી હશે-મારી પ્યારી.
નીદ્રામાં પણ મુજને નીહાળી,
જાગી ઝબકતી ચમકતી હશે-મારી પ્યારી.
[સતી સંયુકતા]

૭૭

કપુરી પાન પુનાનું સમાની સાફ મેં કીધું,
કળીનાં કેશરી ચુના થકી તે ચોપડી દીધું,
સુગંધીનો મુકી કાથો લવીંગે તે બાંધું બીડાં,
પતિ પ્યારા સ્વીકારોને પ્રયાની પાનની બીડી,
મુકી છે કાતરી સ્વામી સુકાથી કેળ સોપારી,
વળી વીણી ભરી ભત્રે ધરીને વ્હાલ વલિયારી.
અહાહા ! એલચી મેં શ ધરે છે પ્રેમ પંખીણી,
પતિ પ્યારા સ્વીકારોને પ્રયાની પાનની બીડી,

[મણિકાન્ત]

૭૮

દયાળુ દીકરીવાળા દયા કાંઠા ઉરે લાવો,
રૂખી છે જીંદગી મ્હારી, કૃપાળુ કોઈ પરણાવો—દયાળુ.
સુનું ઘરબાર મ્હારૂં છે, વિના નારી અંધારૂં છે,
પરણવું આજ પ્યારૂં છે, હવે ના કેમ તરસાવો—દયાળુ.
સકળ લોકો કહે વાંઢો, ભરૂંસો તેહનો છાંડો,
કહે છે લોક કંઈ ગાંડો, તપેલાને જરા તાવો—દયાળુ.

(મણિકાન્ત)

૭૯

જલાવી દે જલાવી દે અરે યેગી જટા ત્હારી,
અરે સંસાર છોડયો છે છતાં માયા અતિ પ્યારી,
પિતા માતા તજ્યાં છોરૈ, નિસાસા નાખતી નારી,
સગાં સ્નેહી તજી દીધાં બહા ભગવાં તને ધારી,
કમાવું ના ગમ્યું ત્યારે બની બાવા તમે બેઠા.
પડયા સૂંસારને સાથે કપટ પડદા વિષે પેઠા.
શરીરે ભષ્મ ચોળી છે ભલા લોકો ભમાવાને,
અહાહા સ્કંધ ઝોળી છે ખરેખર જર જમાવાને.

(મણિકાન્ત)

૮૦

ફુલની માંખડી લ્યો પ્રાણુ ! ફુલની.
ગણી અંતરની ઓળખાણુ-ફુલની.
શામ સલુણા અમ ઘેર આવ્યા, શા કરીએ સન્માન,
નાથ નગીના પરીમલ ભીના, મન માન્યા મેહમાન-ફુલની.
ઝાઝું શું કહીએ સમજુને સખી નયણુનાં બાણુ,
વિમળ કમળ આ સરોવર જળનું ભોગી ભ્રમર સુજાણુ-ફુલની.

૮૧

તમને ઘટે નહીં આવું કાન્ત—
આશ્રિત પર શું રીસાવું કાન્ત-તમને.

માન સરોવરનાં રાજહંસ તમે, મુક્તા ફળનાં ભોગી,
કમળ કુસુમ સમ સેજ સુંવાળી, મુકી થયા તમે યોગી-તમને.
જે સરવણ જળ પાન કર્યાં ત્યાં, કંટક કદી નવ ધરીએ,
સુખ દુખમાં નિસદીન અનુસરતી કિંકરી કેમ કરી હરીએ-તમને.

૮૨

વિચિત્ર છે રીત આ વિશ્વ તણી, નહીં પરખી કે પરખાય અરે.
સતીને મળે દુષ્ટ પતિ અરેરે, શુધ્ધ પતિનો સાથ કુનાર કરે-વિચિત્ર,
ગુલાબને કંટક આપ્યા હરી, વળી કસ્તુરી કાળીજ કરી,
અમૃતમય આમ્ર જતાં કરમાય,ને અમર થોર કર્યો છે ખરે-વિચિત્ર
છે રીત વિચિત્ર શું મિત્ર અરે, હરી કેમ વિશ્વમાં આમ કરે-
શશીને હૃદયે તેં ડાઘ ધર્યો, ઉધવી નીરને ખારાંજ કર્યાં,
સુશોભિત હંસ વેરાન વસે, વસ્તીમાં સ્વાન કઠોર કરે-વિચિત્ર.

૮૩

નાહાનો કેરી દોસ્તી છે ખોટી-
વખત વખતનાં ફંદે ફંસાવી,
પાછા પડે જોઇ કસોટી-નાહાનો.
લુટી ધુતી ધન ખાતેથી ખાય છે,
છેવટે વલાવે લંગોટી-નાહાનો.
વખત પડે જઈ વેગળા બેસે,
સાથે ભળાવે સોસોટી-નાહાનો.

૯૪

[illegible]

૯૫

રે મારૂં [illegible]

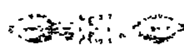
[illegible]

હાથમાં [illegible] બંધે,
આ રેશમી [illegible]—રે મારૂં.
ગામમાં મસ [illegible] ફરતો જાઉં,
આ પારસા લોટની [illegible] પૈસા પાંચ કમાઉં—રે મારૂં.
આખી રાત ઉંઘ ન આવે ઉઠી [illegible] જાઉં,
આ મનમાં ચટપટ થયા કરે, કે ક્યારે હું સુરત જાઉં—રે મારૂં

૯૬

અહા દુનિયા બધી જોઈ, અમારૂં ના સગું કોઈ,
રહે સૌ સ્વાર્થને રોઈ—અમારૂં.

કૃપણ તાત ને માતા, ભ્રાત સૌ સ્વાર્થના ગાતા,
ભલે હોય આ જગમાં સ્વાર્થ—સગાઈ.
સગા કાકા ને કાકી, નથી કો સ્વાર્થ વિણ બાકી,
ભલે ભગીનીઓ અને ફોઈ—સગાઈ.
અહા મામા અને મામી, ભલાં માસા અને માસી,
પડ્યા સૌ સ્વાર્થને સોડી—સગાઈ.

ઉસ્તાદી ગાયન વીગેરે

ભાગ ૪ થો.

ખમસા ૮૭,

સુલતાન હે તુહી અકબરે શાહાના તુહી હે,
યે મજલસે કહેતા હે યેગાના તુહી હે,
હે ખુલ્દ બરીં જીસકા કે સાકી તુહી હે,
જાન દેતે હેં સબ તુઝપે વેહ જાનાના તુહી હે,
કાબા જીસે કેહતે હે વોહ બુતખાના તુહી હે—૧.

લયલીપે જો શયદા થા વોહ દીવાના તુહી હે.
મજનું જહાં રેહતા થા વોહ વીરાના તુહી હે,
હોતે હેં જહાં મસ્ત વોહ મયખાના તુહી હે,
સાકી વ સુબુ બાદા વ પયમાના તુહી હે,
મસ્તીસે હો હુશીયાર વોહ મસ્તાના તુહી હે—૨.
હર રંગમેં હે જલવા–ફૂગન તેરાહી અંદાઝ,
રાહત હે કહીં રંજ કહીં સોઝ કહીં સાઝ.
હે દાર કહીં આપ અનલ—હકકી હે આવાઝ,
ખુદ શમેઅ હે ખુદ બઝમ હે તુહી બુતે તન્નાઝ,
જો શમેઅ પર જલતા હે વોહ પરવાના તુહી હે—૩.
ખુદ કત્રયે નાચીઝ હે દરીયાભી હે તુહી,
બિસ્મિલકા કહીં રકસ તમાશાભી હે તુહી,
હે પરદા નશીં આપહી રૂસવાભી હે તુહી,
હકભી હે તુહી હકકા શનાસાંભી હે તુહી.
મનસુર તુહી બે—ખુદો મસ્તાના તુહી હે—૪.
વોહ મુલ્ક હે તુ જીસકી અબદ તક નમીલે હદ,
હે જાત તેરી ચશ્મયે સર ચશ્મયે સરમદ,
થા શોર ફરીશ્તોંમેં હુઇ તેરી જો આમદ,
અહમદ તુહી મહમુદ તુહી તુહી મોહંમદ,
મસજીદ હે તુહી ઔર સનમ—ખાના તુહી હે—૫.

ભેરવી—૮૮

મદીનેમેં મેરા પીયા બાલા હે રે,
ભરદે જામ કૌસરસે અહમદ,
અરે સાકીયે કૌસર બાલા હે રે—મદીનેમેં.

શેઅર.

અમામા ખડે બાંધતે થે શાહે સરફરાઝ,
જીબ્રીલસે ફરમાયા કે અય મુનીસે હમરાઝ,
જીસ પરદયે વહદતસે તુમ્હેં આતી હે આવાઝ,
દેખો તો ઉઠાકર વહાં પોશીદા હે કયા રાઝ,
જીબ્રીલને કી અર્ઝ કે કુદરત મુઝે કયા હે,
મહબુબને ફરમાયા કે જા મેરી રઝા હે,
પરદેકો જો ઉલટા તો નઝર આઇ ન કુછ શય હે,
દેખા તો યે દેખા જો યહાં થા તો વહાં હે,
પરદેમેં ખુદા તો નહીં મહબુબે ખુદા હે,
અમામા ઉસી તરેહ ખડા બાંધ રહા હે—
મદીનેમેં મેરા પીયા બાલા હેરે,—

સારંગ—૮૯.

કાંટો લાગેરે દેવરીયા મોસે સંગ ચલો નહીં જાય,
સંગ ચલો નહીં જાય, મોસે ગેલ ચલો નહીં જાય—કાંટો.
અપને મેહલમેં મેં અલબેલી,

જોબન ખીલ રહા ફુલ ચમેલી.
હાથ લગે કુમલાય કાંટા લાગેરે હેરીયા,

ઠુમરી—૯૦.

ના છેડો ગારી દુંગી ભરનેદે જલ નીર—
તુ કહાંસે ચલકર આયા, મેરે કુંએપે ઝગડા લાયા,
ક્યું હે મુઝસે રાર મચાતા—ભરને દે જલ નીર—ના છેડો.
તુ છોડદે રેશમ ડોરી, નહીં તુંગી ડોરી કેરી.
એસી નહીં કરો તેરી ચોરી—ભરને દે જલનીર—ના છેડો.
મેં આપ પીયાકી જાઉં, જલ ભરને કુંએપર આઇ,
ક્યું હે તુને ડેર લગાઈ—ભરને દે જલ નીર—ના છેડો.

કેહરવા—૯૧.

પીયા છોડો ચુંદરીયા હમારી રે,
બાલી ભોલી ઉમરીયા હમારી રે—પીયા છોડો.
મોતી પોરાયે બાંધે હો તુમ બાલપનમેં,
તુમ્હેં અબ આકે ફસાતે હો જાલમેં.
બાલી બાલી ઉમરીયા હમારીરે—પીયા છોડો,
આખીર જવાલ હોતા હે દેખો કમાલમેં,
યે હુસ્ન ચંદ રોજકા હે કીસ ખ્યાલમેં,
હોની હયસે ગઝરીયા હમારી રે—પીયા છોડો.

માંડ—૯૨.

ન કયુંકર નામ લું હરદમ તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ,
ગુલામી શોકસે મુજકો પુકારા યા રસુલુલ્લાહ.
અંધેરી કબ્રમેં રોશન તુમ્હારે રૂયે અનવરકા,
હમારે સામને જબસે પુકારા યા રસુલુલ્લાહ.
ખુદ પુછેગા જબ તુમસે કે અપને ઉમ્મતી લાઓ,
હમારી ભી તરફ કરના ઈશારા યા રસુલુલ્લાહ.
ખુદાકે પૈ રૂસે જીસ દીન નબી મોનાબ હોવેંગે,
નહોગા વહાં મુમકીન ગુજારા યા રસુલુલ્લાહ.

દાદરા—૯૩.

રહો ન હમસે દુર પ્યારે, રહો ન હમસે દુર,
મસ્ત મયે ગુલરંગ બનાકર, ચલે કીધરકો રંગ જમાકર,
જામે શરાબ તહુર પીલાકર, હો નશેમેં ચુર—પ્યારે રહો.
જીન્નો બચર હૈં શયદા તુઝ પર, ખાયે હુયે હૈં ચાટ જીગરપર,
હીજ્રમેં તેરે સભી હૈં મુઝતર, ક્યા ગીલમાં ક્યા હુર—પ્યારે.
નુરે નઝર મહબુબ હમારા, કીજીએ મુઝપર રહમ ખુદારા,
ફીરૂં હું તુઝ બીન મારા મારા, મેં આશીક રંજુર—પ્યારે.

હોરી—૯૪.

હોરી ખેલું ન તોસે મેં શામ મોરારી,
તુ નીરદઇ મેં હું રાજ કુંવારી,

રંગથે ભીજાઇ મોરી સારી સાડી.—હોરી.
મોરે કહેકો એક ન માના, ડાર ગયા મોપે રંગકી કાના,
સાસ લડે નનદ દે તાના, ક્યારી કહું મેં બચનકી મારી-હોરી.
પૈયા પડું ઓર સીસ નમાઉં, પ્યારે પ્યારે તોરે બલબલ જાઉં,
હોરી ખેલન મોસે આંગન આરી, તુમ્હારે હાથ હે
લાજ હમારી-હોરી.

ઠુમરી-૯૫

બાલમ પરદેસવા ન જાઓરે—
મેરે જોબનપે આઇ બહાર,—બાલમ.
જબાંપે નામ ન જાનેકા લાઇયે સાહેબ,
ગલેપે મેરે ન ખંજર ચલાઈયે સાહેબ.
શરાબ વસ્લકી પીજે પીલાઈયે સાહેબ,
ખુદાકે વાસતે પેહલુમેં આઇયે સાહેબ.
ચલો સોયેં ગલે બૈયાં ડાર,
મેરે જોબનપે આઇ બહાર—બાલમ.

દાદરા-૯૬

મેં તોરે સંગ લાગીજી મહારાજા—મેં તો.
ગોલે ગુબંદ પર તન મન વારૂં,

કલસ મુનેરી સાજા—મેં તો.
દેસ દેસકી મેહની આવે,
બરદો મુરાદેં મનકી ખાજા—મેં તો.
કીરપા કીજીયે દરશન દીજીયે,
તુમ હીંદલ વલી મહારાજા—મેં તો.
સરન પુરેકી લાજ તુમ્હીં કો,
તુમરી હું મેં ચેરી ખાજા—મેં તો.

કચ્છી હાંતરો—૯૭.

હાંતરો કીંવીઓ સેતાં ખોઓ ખડમાં પીઓ,
મુકે નઉં ઘડાયે ડેઓ સજન હાંતરો કીંવીઓ—હાંતરો.
જન ઘરજી પુટડી બાયડી તન ઘરજા ફજીતા પાર,
પુટડી પુઠીઆ ફરેંતા ચાર બાયડેકે જંજાર ચાર—હાંતરો.
જન ઘરજી અચ્છી બાયડી, તન ઘરજા ફજીતા પાર,
અચ્છી મજા પટઠી થઇ છોકરેંજો તાલ લાલ—હાંતરો.
જન ઘરજી સનડી બાયડી, તન ઘરજા ફજીતા પાર,
સનઠા મજા સુખ થઇ થેઓ ડોરેજો તાલ લાલ—હાંતરો.
જન ઘરજી જાડી બાયડી, તન ઘરજા ફજીતા પાર,
જાડી મંજા ઢોલ થઇ થેઓ સુણાઇજો તાલ લાલ—હાંતરો.
જન ઘરજી પુવર બાયડી તન ઘરજા ફજીતા પાર,
અટકો ફોડે મટકો ફોડે દે છોકરેંજો ગાર લાલ—હાંતરો.

૯૮.

વ્હાલી કહીને બોલાવી,

અલી મ્હને વ્હાલી કહીને બોલાવી–
આનંદમાં ડોલાવી–અલી મ્હને.

પાસે આવે તો કહું કાંઇ કાનમાં,
કહી ભોળીને ભરમાવી,
મીઠું મીઠું કહ્યા કાંઇ કાંઇ કાનમાં,
વ્હાલે મન શરમાવી–અલી મ્હને.

મુઝાઉં છું ત્યાં કરી, અડપલું,
લીધી મ્હને ગભરાવી,
થાઉં હું સ્વસ્થ ત્યાં લઇને બાથમાં,
છાતીનાં શ્રરસી દબાવી–અલી મ્હને.

દુરચાર્ય મ્હેતો એવી કરીને,
મ્હને વ્હાલુડે ફસાવી,
હું મોઇ ભોળી નવ કાંઇ સમજી,
ક્યાંથી શકું તો ફાવી–અલી મ્હને.

(વીસમી સદી)

